

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 30. juuni 2023
(OR. en)

11159/23

ECOFIN 683
UEM 217
SOC 508
EMPL 359
COMPET 703
ENV 782
EDUC 295
RECH 327
ENER 418
JAI 930
GENDER 159
ANTIDISCRIM 153
JEUN 197
SAN 434

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Alaliste esindajate komitee / nõukogu

Eelmise dok nr: 9853/1/23 REV 1

Komisjoni dok nr: COM(2023) 627 final

Teema: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Rootsi 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2023. aasta lähenemisprogrammi kohta

---

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni soovitusel COM(2023) 627 final ning mida on arutanud nõukogu ja Euroopa Ülemkogu.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

**milles käsitletakse Rootsi 2023. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Rootsi 2023. aasta lähenemisprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

---

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,³ millega loodi taaste- ja vastupidavusrahistu (edaspidi „rahastu“). Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu kaasa majanduslikule ja kaasavale taastumisele ning kestlike ja majanduskasvu soodustavate reformide ja investeeringute tegemisele, eelkõige rohe- ja digipööret edendavate reformide ja investeeringute tegemisele, et muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist. 30. juunil 2022 ajakohastati vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 rahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2023) algust. 23. märtsil 2023 kiitis Euroopa Ülemkogu heaks 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mis on koondunud konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme ümber. 22. novembril 2022 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2023. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Rootsit ühe liikmesriigina, kus võib esineda tasakaalustamatus või kus võib esineda oht selle tekkimiseks ja kelle olukorda oleks vaja põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta ning ettepaneku 2023. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 16. mail 2023 vastu euroala majanduspoliitikat käsitleva soovitusel⁴ ja 13. märtsil 2023 ühise tööhõivearuande.
- (3) Kuigi liidu riikide majandus on olnud märkimisväärselt vastupidav, avaldab geopoliitiline kontekst jätkuvalt negatiivset mõju. Kuna liit toetab kindlalt Ukrainat, keskendutakse liidu majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskavas sellele, et vähendada lühiajalises perspektiivis energiašokkide negatiivset mõju nii haavatavatele leibkondadele kui ka ettevõtetele ning jätkata jõupingutusi, et viia ellu rohe- ja digipööre, toetada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, tagada makromajanduslik stabiilsus ja suurendada vastupidavust keskpikas perspektiivis. Samuti keskendutakse selles jõuliselt liidu konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamisele.

---

⁴ Nõukogu 16. mai 2023. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 180, 23.5.2023, lk 1).

- (4) 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon teatise „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (edaspidi „roheline kokkuleppe tööstuskava“). Rohelise kokkuleppe tööstuskava eesmärk on edendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet ja toetada kiiret üleminekut kliimaneutraalsusele. See täiendab Euroopa roheline kokkuleppe ja kava „REPowerEU“ raames tehtavaid jõupingutusi. Sellega tahetakse samuti luua keskkond, mis aitaks paremini suurendada liidu tootmisvõimsust nullnetotehnoloogia ja toodete osas, mida on vaja liidu ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks, samuti tagada juurdepääs asjakohastele kriitilise tähtsusega toorainetele, sealhulgas mitmekesistades hankimist, kasutades parimal viisil liikmesriikide maavarasid ja maksimeerides toorainete ringlussevõttu. Rohelise kokkuleppe tööstuskava põhineb neljal sambal: prognoositav ja lihtsam õigusraamistik, kiirem juurdepääs rahastusele, oskuste edendamine ning avatud kaubandus tarneahelate vastupidavuse tagamiseks. Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 ka teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, milles on esitatud üheksa üksteist tugevdavat tegurit koos eesmärgiga luua majanduskasvu soodustav õigusraamistik. Teatistes seatakse poliitilised prioriteedid, mille eesmärk on aktiivselt tagada struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed liidu ja selle liikmesriikide pikaajalise konkurentsivõime edendamiseks. Allpool esitatud soovitusel aitavad neid prioriteete ellu viia.

- (5) 2023. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavades käsitletakse kõiki viimastel aastatel esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019., 2020. ja 2022. aasta riigipõhised soovitusel on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.
- (6) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435⁵ (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on kaotada kiiresti järkjärguliselt liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab tugevdada energiajulgeolekut ja mitmekesisitada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. REPowerEU määrus võimaldab liikmesriikidel lisada oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke. Samuti aitavad kõnealused reformid ja investeeringud suurendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet, nagu on kirjeldatud roheline kokkuleppe tööstuskavas, ja käsitleda energiaalaseid riigipõhiseid soovitusi, mis esitati liikmesriikidele 2022. aastal ja esitatakse neile asjakohasel juhul ka 2023. aastal. REPowerEU määrusega kehtestatakse uus tagastamatu rahalise toetuse kategooria, mille kaudu saavad liikmesriigid rahastada taaste- ja vastupidavuskavade raames uusi energiaga seotud reforme ja investeeringuid.

---

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

- (7) 8. märtsil 2023 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks (edaspidi „8. märtsi 2023. aasta teatis“). Selle eesmärk on toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon tuletas meelde, et stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamine lõpetatakse 2023. aasta lõpus. Komisjon kutsus üles kohaldama 2023.–2024. aastal eelarvepoliitikat, mis tagab võla jätkusuutlikkuse keskpikas perspektiivis ja suurendab kestlikul viisil potentsiaalset majanduskasvu, ning kutsus liikmesriike üles määrama oma 2023. aasta stabiilsus- ja lähenemisprogrammides kindlaks, kuidas eelarvekavadega tagatakse keskpikas perspektiivis eelarvepuudujäägi aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % sisemajanduse koguproduktist (edaspidi „SKP“) järgimine ning võla usutav ja pidev vähendamine või selle hoidmine usaldusväärsel tasemel. Komisjon kutsus samuti liikmesriike üles kaotama järk-järgult riiklikud eelarvemeetmed, mis on kehtestatud leibkondade ja ettevõtete kaitsmiseks energiahinnašoki eest, ja alustama kõige vähem suunatud meetmetest. Komisjon märkis, et kui uue energiasurve tõttu on vaja toetusmeetmeid pikendada, peaksid liikmesriikide sellised meetmed olema paremini suunatud haavatavatele leibkondadele ja ettevõtetele. Komisjon teatas, et eelarvesoovitused tuleks kvantifitseerida ja diferentseerida. Lisaks, nagu on kavandatud komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatises ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta, sõnastatakse eelarvesoovitused esmaste netokulude põhjal. Komisjon soovitas, et kõik liikmesriigid jätkavad riiklikult rahastatavaid investeeringuid ning tagavad rahastu ning muude liidu vahendite tõhusa kasutamise, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega ning vastupidavuseesmärkidega. Komisjon märkis, et teeb nõukogule ettepaneku, et kehtivate õigusnormide kohased ülemäärased eelarvepuudujäägi menetlused algatatakse 2024. aasta kevadel 2023. aasta andmete põhjal.

- (8) 26. aprillil 2023 esitas komisjon seadusandlikud ettepanekud liidu majanduse juhtimise eeskirjade põhjalikuks reformimiseks. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeringute kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Komisjon soovib ettepanekutega suurendada riikide isevastutust, lihtsustada raamistikku ja keskenduda enam keskpikale perioodile, millega kaasneb tõhus ja ühtsem täitmise tagamine. ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniseid käsitlevate nõukogu 14. märtsi 2023. aasta järelduste kohaselt on eesmärk viia seadusandlik töö lõpule 2023. aastal.
- (9) 28. mail 2021 esitas Rootsi vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas sätestatud hindamissuunistega. 4. mail 2022 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse Rootsi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta⁶. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Rootsi on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmäärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

---

⁶ ST 7772/2022 INIT; ST 7772/2022 ADD 1.

- (10) 28. aprillil 2023 esitas Rootsi oma 2023. aasta riikliku reformikava ja 28. aprillil 2023 oma 2023. aasta lähenemisprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 8 lõikega 1. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2023. aasta riiklik reformikava ka Rootsi kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.
- (11) 24. mail 2023 avaldas komisjon Rootsi kohta 2023. aasta riigiaruande. Selles hinnati Rootsi edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2022 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovitude järgimisel ning tehti kokkuvõtte sellest, kuidas Rootsi on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Rootsi edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Rootsi kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 24. mail 2023. Komisjon jõudis järeldusele, et Rootsis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige püsib haavatavus seoses kinnisvaraturuga ja erasektori suure võlaga. Kinnisvarahinnad on kõrged ja on kuni viimase ajani tõusnud. Eluasemehindade tõus on käinud käsikäes erasektori võla suurenemisega. Arvestades rahapoliitika ja rahastamistingimuste märkimisväärset karmistumist, hakkasid kinnisvarahinnad 2022. aastal märgatavalt langema, mis näib olevat kuhjunud haavatavuse vähenemise algus. Hinnad on endiselt märkimisväärselt liiga kõrged ja eeldatavasti langevad need veel. Kinnisvarasektori käive on viimasel ajal märkimisväärselt langenud ja selle tulemusena on vähenenud ka nõudlus uute elamute järele. Seni on ebasoodsad arengud piirdunud ehitus- ja kinnisvarasektoriga, mis on pärast aastatepikkust kiiret kasvu järsult kahanenud. Tervikuna eeldatakse, et Rootsi majandus kahaneb 2023. aastal, kusjuures muutused rahapoliitika tingimustes mõjutavad leibkondade ja ärikinnisvaraettevõtete bilanssi ning nende tarbimis- ja investeerimisvõimet. Intressimäärade tõusu mõju hüpoteeklaenumaksetele on märkimisväärne, kuna ujuvintressimäärad on levinud ja hüpoteeklaenu on väga pikaajalised. Muutuvate tingimuste mõju finantssektorile on olnud piiratud; sektor on tugev ning seal on suured kasumimarginaalid ja riskiga kaalutud kapitali suhtarvud, mis tõenäoliselt piiravad kinnisvarasektori probleemide laiemasse majandusse levikut, kuigi see sektor on kinnisvarasektori muutustele väga avatud. Poliitilised edusammud on olnud piiratud. Eelkõige soodustab maksusüsteem jätkuvalt eluaseme omamist, kuna omandi perioodilised maksud on väikesed, ning edendab laenuga rahastatavat eluaseme soetamist, kuna hüpoteeklaenu intressimaksed saab suures mahus maha arvata. Lisaks ei ole ebatõhusat üüriturgu piisavalt reformitud.

- (13) Eurostati kinnitatud andmete kohaselt Rootsi valitsemissektori eelarvepositsioon paranes, jõudes 2021. aasta tasakaalus eelarvepositsioonilt 2022. aastal ülejääki 0,7 % SKPst, samal ajal kui valitsemissektori võlg vähenes 36,5 %-lt SKPst 2021. aasta lõpus 33,0 %-le SKPst 2022. aasta lõpus.
- (14) Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud eelarvepoliitilised meetmed, mis on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. 2022. aastal hõlmasid sellised tulused vähendavad eelarvepoliitilised meetmed diislikütuse ja bensiini energiamaksu vähendamist, samas kui sellised kulused suurendavad eelarvepoliitilised meetmed hõlmasid leibkondade elektrikulude kompenseerimist. Komisjoni hinnangul oli kõnealuste meetmete eelarveline netokulu 2022. aastal 0,2 % SKPst⁷. Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud ka Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud, mis olid 2022. aastal hinnanguliselt 0,2 % SKPst. Samal ajal vähenesid COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete hinnangulised kulud 2,0 %-lt SKPst 2021. aastal 1,1 %-le SKPst 2022. aastal.
- (15) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Rootsil⁸ säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas rahastust saadav impulss, ning riiklikult rahastatavad investeeringud.

---

⁷ Energiatoetusmeetmete eelarveline brutokulu oli 2022. aastal ligikaudu 0,5 % SKPst, kuid ülekandevõrguettevõtjalt Svenska Kraftnät saadi märkimisväärset tasakaalustavat tulu.

⁸ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 131).

- (16) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika⁹ 2022. aastal pärssiv (+0,4 % SKPst), mis oli kõrge inflatsiooni tingimustes asjakohane. Nagu nõukogu soovitas, jätkas Rootsi majanduse taastamise toetamist, sh rahastust rahastatavate investeeringutega. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatud kulude maht oli 2022. aastal 0,2 % SKPst (2021. aastal 0,2 % SKPst). Riiklikult rahastatavad investeeringud andsid eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,1 protsendipunkti¹⁰. Seega säilitas Rootsi riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu nõukogu soovitas. Samal ajal andis riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,8 protsendipunkti. Seega hoidis Rootsi riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu piisavalt kontrolli all.
- (17) 2023. aasta lähenemisprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2023. aastal konservatiivne ja pärast seda kooskõlas komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis märgituga. Valitsuse prognoosi kohaselt väheneb reaalne SKP 2023. aastal 1,0 % ja kasvab 2024. aastal 1,2 %. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt väheneb reaalne SKP 2023. aastal 0,5 % ja kasvab 2024. aastal 1,1 %, mis on peamiselt tingitud sellest, et komisjon tugineb uuematele andmetele ja väljaspool ehitussektorit tehtavad investeeringud on komisjoni prognoosi kohaselt mõnevõrra vähem muutuvad.

---

⁹ Eelarvepoliitikat mõõdetakse esmaste kulude (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse rahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid. Üksikasjalikum teave on esitatud eelarvestatistikatabelite tekstikastis 1.

¹⁰ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud andsid ekspansiivse panuse 0,2 protsendipunkti SKPst.

- (18) Valitsus prognoosib oma 2023. aasta lähenemisprogrammis, et 2022. aasta valitsemissektori eelarveülejäak väheneb ja jõuab 2023. aastal puudujääki 0,4 % SKPst. 2023. aasta olukorra halvenemine kajastab peamiselt nõrgemat majandust ja finantsolukorra halvenemist kohaliku omavalitsuse sektoris. 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 33,0 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 31,0 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 0,9 % SKPst. See on suurem kui 2023. aasta lähenemisprogrammis prognoositud puudujääk, peamiselt seetõttu, et komisjon eeldab suuremaid avaliku sektori kulutusi, mis tulenevad muu hulgas suuremast vahetarbimisest ja mitterahalistest sotsiaalsiiretest ning suurematest intressikuludest. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2023. aasta lõpus sarnane (31,4 %).

(19) 2023. aastal peaksid valitsemissektori eelarvepositsiooni jätkuvalt mõjutama meetmed, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Need hõlmavad 2022. aastast pikendatud meetmeid (eelkõige bensiini ja diislikütuse energiamaksu vähendamine) ja uusi meetmeid, nagu leibkondade, ettevõtete ja organisatsioonide elektrikulude hüvitamine. Nende meetmete kulused tasakaalustavad peamiselt ülekandetasudest saadav tulu ja vähemal määral energiatarnijate ootamatu kasumi maksud. Neid tuluseid arvesse võttes on komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt toetusmeetmete eelarveline netokulu 2023. aastal 0,1 % SKPst¹¹. Enamik 2023. aasta meetmeid ei näi olevat suunatud kõige haavatavamatele leibkondadele või ettevõtetele ega säilita täielikult hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks. Seepärast moodustavad suunatud toetusmeetmed, mida võetakse arvesse nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel¹² järgimise hindamisel, komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt 2023. aastal 0,0 % SKPst (vastab 2022. aastale). Ukraina põgenikele ajutise kaitse pakkumisega seotud eelarvekulud peaksid 2023. aastal jääma üldiselt stabiilseks. Lisaks peaks 2023. aasta valitsemissektori eelarvepositsioon paranema tänu COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete järkjärgulisele kaotamisele, hinnangute kohaselt mahus 1,1 % SKPst.

---

¹¹ See näitaja kajastab nende meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tuluseid ja kuluseid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹² Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Rootsi 2022. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 221).

- (20) Oma 12. juuli 2022 soovitusel soovitas nõukogu Rootsil võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,¹³ võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Rootsi peaks olema valmis kohandama jooksvaid kulusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Rootsil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ning muid liidu vahendeid.
- (21) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes üldiselt neutraalne (−0,1 % SKPst). See järgneb 2022. aasta pärssivale eelarvepoliitikale (+0,4 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) peaks andma 2023. aastal eelarvepoliitikasse üldiselt neutraalse panuse −0,2 % SKPst. Kokkuvõttes on riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositud kasv nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel kooskõlas. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulude maht on prognoosi kohaselt 2023. aastal 0,3 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad investeeringud annavad prognoosi kohaselt eelarvepoliitikasse üldiselt neutraalse panuse 0,1 protsendipunkti¹⁴. Seega kavatses Rootsi rahastada täiendavaid investeeringuid rahastust ja muudest liidu vahenditest ning ei säilita prognoosi kohaselt riiklikult rahastatavaid investeeringuid. Rootsi kavatses rahastada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, näiteks investeeringuid tööstuse kliimapöördesse ja lairibaühenduse laiendamisse, mida rahastatakse rahastust ning muudest liidu vahenditest.

---

¹³ Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on Rootsi keskpika perioodi nominaalne potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks (kümne aasta keskmine), hinnanguliselt 7,7 %.

¹⁴ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma neutraalse panuse.

- (22) 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal suurenema 0,6 %-le SKPst. 2024. aasta suurenemine kajastab peamiselt majanduslangust. Vastavalt 2023. aasta lähenemisprogrammile prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse jääb 2024. aasta lõpus stabiilselt tasemele 31,0 %. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk moodustab 2024. aastal 0,5 % SKPst. See on üldjoontes kooskõlas 2023. aasta lähenemisprogrammis prognoositud eelarvepuudujäägiga. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpus sarnane (30,7 %).
- (23) 2023. aasta lähenemisprogrammis nähakse ette enamiku energiatoetusmeetmete järkjärguline kaotamine 2024. aastal¹⁵. Komisjon prognoosib 2024. aasta energiatoetusmeetmete netokuluks 0,1 % SKPst, mis vastab 2023. aastale. Need hinnangud sõltuvad eeldusest, et energiahinnad ei tõuse uuesti. Energiatoetusmeetmed, mis peaksid praeguste kavade kohaselt 2024. aastal kehtima jääma, ei näi olevat suunatud haavatavatele leibkondadele või ettevõtetele. Need ei säilita hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks.
- (24) Rootsi kavatseb 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärgi – st struktuurne eelarvepositsioon $-1,0$ % SKPst – 2023. ja 2024. aastal ning säilitada selle kogu ülejäänud programmiperioodi jooksul. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2023. aastal ülejäägis 0,1 % SKPst ja 2024. aastal 0,7 % SKPst ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama.
- (25) Eeldades, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud kasvavad 2024. aastal 1,1 %.

---

¹⁵ Diislikütuse ja bensiini energiamaksu vähendamine peaks aastatel 2023–2025 kehtima jääma.

- (26) 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaksid valitsemissektori investeeringud suurenema 4,7 %-lt SKPst 2023. aastal 5,2 %-le SKPst 2024. aastal. Suuremad investeeringud kajastavad suuremaid riiklikult rahastatavaid investeeringuid ja liidu rahastatavaid investeeringuid, seda eelkõige rahastu kaudu. 2023. aasta lähenemisprogrammis osutatakse reformidele ja investeeringutele, näiteks pensionisüsteemi suurendatud vanusepiirid, mis peaksid aitama kaasa riigi rahanduse jätkusuutlikkusele ning kestlikule ja kaasavale majanduskasvule.
- (27) 2023. aasta lähenemisprogrammis on esitatud keskpika perioodi eelarvekava aastani 2026. 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk jõudma 2025. aastal ülejääki 0,2 % SKPst ja ülejääk jõudma 2026. aastal tasemele 1,4 % SKPst. Seega peaks valitsemissektori eelarvepositsioon programmiperioodi jooksul vastama aluslepingus sätestatud kontrollväärtusele. 2023. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 31,0 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 27,7 %-le SKPst 2026. aasta lõpus.
- (28) Erasektori suur võlg ja mõningatest hiljutistest korrigeerimisest hoolimata endiselt ülehinnatud kinnisvara kujutavad endast makromajanduslikku tasakaalustamatust, mille puhul on jätkuvalt oht, et seda ei õnnestu korrapäraselt kõrvaldada. Eluaset on uutel eluasemeturul tulijatel endiselt raske soetada, samas kui üüriturul pakub vähe alternatiive ja vajab veel reformimist, et vähendada ootejärjekordi ja edendada üüripindade ehitamist. Rootsi on võtnud tasakaalustamatuse vähendamiseks piiratud poliitikameetmeid, keskendudes makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitikale ja pakkumist toetavatele meetmetele, mille eesmärk on lihtsustada ehituslubade andmise menetlusi ja toetada üürikorterite ehitamist.

- (29) Üldine maksukoormus seoses kinnisvaraga jääb suhteliselt väikeseks, sest hüpoteeklaenude intressimaksete puhul tehakse suuri maksusoodustusi ja korduvad omandimaksud on väikesed. Poliitikamuudatuste mõju maksujärgsetele hüpoteeklaenumaksetele on raske hinnata, kuna puuduvad leibkondade andmed varade ja kohustuste kohta. Selliste andmete kättesaadavus võib suurendada poliitika kujundamise tõhusust, vähendada eluasemeturule sisenemise tõkkeid ja jaotada eluasemekoormust elanikkonna seas võrdsemalt. Üüriturul saab üürist, mis on kehtestatud eeskirjade tõttu turuhinnast madalam, kasu vaid piiratud hulk leibkondi. Reguleeritud, turuhinnast madalama üüri ning leibkonna vajaduste ja sissetuleku vahel puudub seos. Selle tulemuseks on pikad ootejärjekorrad, eelkõige nende üürieluasemete puhul, mille järele on suur nõudlus, ning vabade korterite määr on rahvusvahelisest seisukohast väga madal. Tõhusus paraneks, kui üürid vastaksid paremini turuhinnale ja neid täiendaks sissetulekul ja netovaral põhinev üüritoetus.

- (30) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Kuigi Rootsi taaste- ja vastupidavuskava võeti vastu alles 2022. aastal, selle rakendamine nüüd käib. Kuigi algus on olnud aeglane, kulgeb rakendamine üldiselt kavakohaselt ning praeguses etapis näib vahendite mittekasutamise oht olevat piiratud, võttes arvesse taaste- ja vastupidavuskava suhteliselt väikest rahaeraldust. Komisjoni ja Rootsi vaheline tegevuskord sõlmiti 2023. aasta mais. Rootsi peaks esitama oma esimese maksetaotluse, milles on ühendatud kaks osamakset, 2023. aasta teises pooles. Käimas on REPowerEU peatüki ja *addendum*'i ettevalmistamine tagastamatu toetuse mõningase vähenemise tõttu. Uue REPowerEU peatüki kiire lisamine taaste- ja vastupidavuskavasse võimaldab rahastada täiendavaid reforme ja investeeringuid, et toetada Rootsi strateegilisi eesmärke energia ja rohepöörde vallas. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline ja tulemuslik kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.
- (31) Komisjon kiitis 2022. aastal heaks kõik Rootsi ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid. Ühtekuuluvuspoliitika programmide kiire rakendamine vastastikusel täiendavusel ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga, on esmatähtis, et viia Rootsis ellu rohe- ja digipööre, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ning tagada tasakaalustatud territoriaalne areng.

- (32) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Rootsi silmitsi mitmete muude probleemidega, mis on seotud i) ebasoodsa sotsiaal-majandusliku ja rändetaustaga õpilaste ebavõrdsete haridusvõimalustega; ii) vajadusega integreerida ebasoodsas olukorras olevad rühmad paremini tööturule ning iii) vajadusega vähendada sõltuvust fossiilkütustest.
- (33) Kuigi Rootsi haridustulemused on üldiselt head, püsib Rootsi haridussüsteemis ebavõrdsus. Ebasoodsa sotsiaal-majandusliku ja rändetaustaga õpilastel on piiratud haridusvõimalused, sealhulgas mis puudutab töö leidmiseks vajalike oskuste arendamise võimalusi. Ebavõrdsus hariduses suureneb ja on sageli seotud asjaoluga, et rändetaustaga ja eelkõige hiljuti Rootsi saabunud õpilaste kooli valiku võimalused on piiratud. Koolide hindamistavade erinevused võivad haridustulemusi veelgi halvendada. Kvalifitseeritud õpetajate nappus on endiselt suur ning on kõige pakilisem eripedagoogide, kohustuslike koolide aineõpetajate ja keskkoolide kutseõpetajate puhul. Haridussüsteemi ülesehitust ja juhtimist, sealhulgas registreerimisprotsessi ja hindamissüsteemi, ning õpetajate karjääri edenemist on võimalik parandada.

- (34) Rootsis on jätkuvalt probleeme ebasoodsa ja rändetaustaga inimeste tööturule integreerimisel ning praeguse oskuste nappuse vähendamisel. Hariduslõhe väljaspool liitu sündinud inimeste ja liidus sündinute vahel on üha suurem, mis on peamiselt tingitud kolmanda taseme hariduse omandamise suurenemisest liidus sündinute seas. Madala haridustasemega noorte osakaal on suurenenud, eriti väljaspool liitu sündinud õpilaste seas. On vaja tugevdada osalemist õppetegevuses, et aidata ebasoodsas olukorras olevatest rühmadest pärit inimestel arendada tööturu jaoks vajalikke oskusi ja suurendada nende võimalusi tööd leida.

(35) Rootsi peab tegema rohkem jõupingutusi, et täita oma riiklik eesmärk saavutada 2045. aastaks süsinikuneutraalsus. Kuigi Rootsi on jätkuvalt nende liikmesriikide hulgas, kus taastuvenergia osakaal energia lõpptarbimises on suurim, võivad elektrivõrgu võimsus ja ülekandepiirangud piirata taastuvate energiaallikate edasist kasutuselevõttu tulevikus. 2022. aastal kergitasid need piirangud energiahindu tööstuse ja leibkondade jaoks ning takistasid majandustegevuse laienemist kaugemates geograafilistes asukohtades. Elektrivõrgu võimsuse suurendamine on otsustava tähtsusega, kuna tööstuse ja transpordi suurenenud elektrifitseerimisvajaduse tõttu peaks Rootsi elektri lõpptarbimine 2045. aastaks kahekordistuma 300 TWh-ni. Elektrivõrgu ehitamisel ja tugevdamisel esineb aga viivitusi, mis on tingitud pikkadest loamenetlustest. Lisaks on Rootsis mõned kõige pikemad haldusmenetlused liidus taastuvate energiaallikate, eelkõige maismaa tuuleenergia projektide kasutuselevõtuks. Valitsus on algatanud uurimise keskkonnalubade hindamise lihtsustamiseks Rootsi keskkonnaseadustiku raames. Samal ajal on vaja konkreetseid poliitikameetmeid, et kiirendada haldusmenetlusi elektrivõrgu laiendamiseks ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks, näiteks piirates neis menetlustes osalevate asutuste arvu ja rakendades menetlusi paralleelselt. Lisaks on oluline vähendada energiatarbimist energiatõhususe suurendamise kaudu, et vähendada süsinikdioksiidi heidet ning leibkondade ja ettevõtete energiakulusid. Energiatõhususe osas on oht, et Rootsi ei saavuta oma riiklikku eesmärki kasutada 2030. aastal energiat 50 % tõhusamalt (võrreldes 2005. aastaga), kui energiatarbimine jätkub aastate 2005–2020 trajektooriga. Rootsi, kus primaarenergia tarbimine oli 2021. aastal 43,8 miljonit naftaekvivalenttonni, on endiselt nende liikmesriikide hulgas, kus energiatarbimine elaniku kohta on suurim. 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini vähenes Rootsi maagaasi tarbimine võrreldes eelneva viie aasta sama perioodi keskmise gaasitarbimisega 37 %, st rohkem, kui oli seatud eesmärgiks (15 %). Rootsi võiks jätkata jõupingutusi gaasinõudluse ajutiseks vähendamiseks kuni 31. märtsini 2024, vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2022/1369¹⁶.

---

¹⁶ Nõukogu 5. augusti 2022. aasta määrus (EL) 2022/1369, mis käsitleb gaasinõudluse vähendamise koordineeritud meetmeid (ELT L 206, 8.8.2022, lk 1).

- (35) Tööjõu ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistest sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogiate tootmine, kasutuselevõtt ja hooldamine, tekitab probleeme üleminekul nullnetomajandusele. Kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele, ning sihipärased täiend- ja ümberõppe meetmed on esmatähtsad, et vähendada oskuste nappust ning edendada töötajate kaasamist ja tööjõu ümberpaigutamist. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad kõnealused meetmed olema kättesaadavad eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites ja piirkondades. Tööjõunappus on Rootsis viimastel aastatel suurenenud ja 2022. aastal teatati sellest 16 ameti puhul, mis nõuavad rohepöördeks erioskusi või -teadmisi.
- (36) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2023. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus¹⁷ kajastub esitatud soovitus 1.
- (37) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja hinnangut, on nõukogu 2023. aasta riikliku reformikava ja 2023. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel esitatud nõukogu soovitus 1. Soovitus 1 osutatud poliitikameetmed aitavad kõrvaldada erasektori suurest võlast ja kõrgetest eluasemehindadest tulenevaid haavatavusi,

---

¹⁷ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

SOOVITAB Rootsil võtta 2023. ja 2024. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed. Kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks.

Säilitada 2024. aastal usaldusväärne eelarvepositsioon ja riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks.

Jätkata 2024. aasta järgsel perioodil investeeringuid ja reforme, mis soodustavad suuremat kestlikku majanduskasvu ja säilitavad keskpikas perspektiivis usaldusväärse eelarvepositsiooni.

Vähendada leibkondade suure võlakoormuse ja eluasemeturu tasakaalustamatusega seotud riske, vähendades hüpoteeklaenu intressimaksete maksudest mahaarvamist ja/või suurendades korduvaid omandimakse, samas luues poliitika paremaks hindamiseks ja suunamiseks asjakohased vahendid. Soodustada investeeringuid elamuehitusse, et leevendada kõige pakilisemaid puudujääke, eelkõige kõrvaldades ehitussektori struktuursed takistused ja tagades ehituseks kasutatava maa pakkumise. Parandada eluasemeturu tõhusust, sealhulgas üürituru reformimise kaudu.

2. Jätkata taaste- ja vastupidavuskava järjepideva rakendamise ja viia kiiresti lõpule REPowerEU peatüki koostamine, et alustada kiiresti selle rakendamist. Jätkata ühtekuuluvuspoliitika programmide kiiret rakendamist täielikus vastastikus vastastikus täiendavuses ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga.

3. Parandada ebasoodsa sotsiaal-majandusliku ja rändetaustaga õpilaste haridustulemusi, tagades võrdsed juurdepääsuvõimalused koolisüsteemis ja lahendades kvalifitseeritud õpetajate puuduse probleemi. Arendada ebasoodsas olukorras olevate rühmade, eelkõige rändetaustaga inimeste oskusi, kohandades vahendeid ja meetodeid vastavalt nende vajadustele, et aidata neil tööturule integreeruda.
4. Vähendada sõltuvust fossiilkütustest, kiirendades taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, sealhulgas laiendades ja ajakohastades energia ülekandevõrke, viies ellu reforme haldus- ja loamenetluste lihtsustamiseks ja kiirendamiseks, parandades energiatõhusust ja tõhustades poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks vajalike oskuste ja pädevuste pakkumiseks ja omandamiseks.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
